

МЕМЛЕКЕТТІК ЦИФРЛЫҚ ПЛАТФОРМАЛАР: ТҰЖЫРЫМДАМАН ІСКЕ АСЫРУҒА ДЕЙІН

Құрмантаева А.Ж.

*Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы
e-mail: kurmantaeva.auman@mail.ru*

Мақалада ғылыми талдау тақырыбы мемлекеттік цифрлық платформалар (МЦП) болып табылады. «Мемлекеттік цифрлық платформа» терминінің пайда болу тарихынан бастап, мемлекеттік ақпараттық жүйелер үшін платформалық тәсілді пайдалану ерекшеліктері, оның ішінде коммерциялық платформалармен салыстырғанда қарастырылады. Мақсаты – мемлекеттік цифрлық платформалар, ең алдымен, өзара іс – қимыл шығындарын қысқарту, қабылданатын мемлекеттік шешімдерге ашықтық пен қоғамдық бақылауды арттыру, қызметтер көрсету бөлігінде билік, бизнес және қоғам органдарының қарым-қатынасын өзгертетін «серпінді» инновацияға (innovation disruption) айналуы мүмкін екенін көрсету болып табылады. Мақалада әдебиеттерді талдау, құрылған шетелдік және ресейлік платформаларды сараптамалық салыстыру негізінде цифрлық платформа құбылысы қарастырылып, мемлекеттік цифрлық платформаның авторлық анықтамасы ұсынылған; цифрлық платформаларға әртүрлі тәсілдер жіктелді және сипатталды, мемлекеттік цифрлық платформаларды мемлекеттік ақпараттық жүйелермен (бұдан әрі – МАЖ) және коммерциялық платформалармен салыстыру жүргізілді. Жүргізілген талдау нәтижесінде ҚР-дағы мемлекеттік басқаруға цифрлық платформаларды одан әрі енгізудің ықтимал бағыттары тұжырымдалды.

Кілт сөздер: мемлекеттік цифрлық платформалар; платформалар негізінде салалық реттеу; экономикалық басқару; цифрлық платформаларды жіктеу; мемлекеттік басқарудағы инновациялық тәсіл, инновация, трансформация.

Кіріспе

Осы жұмыстағы зерттеу пәні Мемлекеттік қызметтер мен сервистерді цифрландыруды жалғастыру болып табылады. ҚР мемлекеттік қызметтер жүйесі электрондық үкіметтің кезеңінен сәтті өтіп жатыр, онда мемлекеттік ақпараттық жүйелердің функционалдығы азаматтармен және бизнеспен электрондық өзара әрекеттесуді қалыптастыруға қайта бағытталды. Осы кезеңде мемлекеттік порталдардың функционалын қолдана отырып, мемлекеттік қызметтерді алудың, электрондық-цифрлық қолтаңбаны пайдаланудың және мәліметтерді мемлекеттік ақпараттық жүйелерге енгізудің өтініш беру қағидаты іске асырылды. Қазіргі уақытта мемлекеттік қызметтерді цифрландыру одан да қарқынды сипатқа ие болады: бірқатар өмірлік жағдайлар билік органдарынан көптеген мемлекеттік қызметтерді бір уақытта орындауды талап етеді (мысалы, ЖОО-ға түсу, өз ісін ашу және т.б.).[1]. Бұл әртүрлі ведомстволарға тиесілі бірнеше түрлі мемлекеттік қызметтерді біріктіруді ғана емес, сонымен қатар серіктес ретінде үшінші тарап ұйымдарын тарта отырып, ілеспе қызметтерді көрсетуді қамтиды. Осылайша, тұтынушылар да, мемлекеттік қызмет көрсетушілер де кең мағынада түсінген кезде пайда көреді. Ұйым немесе азамат қызметтерді тұтынушы және қызмет көрсету кезінде мемлекеттің жеткізушісі немесе серіктесі бола алатын жаңа құбылыс пайда болады. Интернеттегі мемлекеттің азаматтармен және бизнеспен өзара іс-қимылы өзгеруді жалғастыруда және платформалардың ерекшеліктеріне ие болуда. Мемлекеттік цифрлық платформалар феномені одан әрі ғылыми түсінуді қажет етеді, өйткені Тұжырымдаманың өзі әлі қалыптаспаған және платформаларды мемлекеттік басқару жүйесінің нормативтік және ұйымдастырушылық контексттеріне енгізу тетігі әзірленуі керек.

Материалдар мен әдістер

Зерттеу жұмысының әдіснамалық негізі – «мемлекеттік цифрлық платформа» тұжырымдамасы үшін тұжырымдамалық аппаратты ұсыну, МЦП-ның негізгі сипаттамаларын анықтау және мемлекеттік қызметтер мен мемлекеттік сатып алу жүйелерінің кейстері мысалында МЦП тұжырымдамасын іс жүзінде іске асыру мүмкіндіктерін көрсету. Міндеттер мемлекеттік басқару контекстіндегі цифрлық платформаларды сипаттайтын академиялық әдебиеттер мен теориялық тұжырымдамаларға шолу негізінде қойылады. [7]. Бірінші міндет-мемлекеттік цифрлық платформаның анықтамасын нақтылау, оны билік органдарының қызметіне платформалық басқаруды енгізудің практикалық жағдайларын талдауға қолдануға болады. Екіншісі-цифрлық платформаларды жіктеуге ұсынылған әртүрлі тәсілдерді жалпылау негізінде олардың функционалдығы, экономикалық моделі, қолданылатын технологиялары және салалық тиістілігі бойынша өзіндік кешенді жіктелуін ұсыну. Соңында, үшіншіден, мақаланың пікірталас бөлігінде мемлекеттік қызметтер мен мемлекеттік сатып алу порталдарының жұмыс істеу мысалдарына сүйене отырып, мемлекеттік басқаруға платформалық тәсілді қолдану мүмкіндіктерін ұсына және оның мақсатты жағдайының кейбір сипаттамаларын тұжырымдалады. Қойылған міндеттерді шешу үшін академиялық әдебиеттерге шолу жасалды, 30-дан астам құрылған платформалар талданды, платформалардың барлық жарияланған жіктемелері зерттелді. Мемлекеттік және коммерциялық секторлардағы басқару контексттерін салыстырмалы талдауды пайдалана отырып (Rainey & Vozeman, 2000; Scott & Falcone, 1998), мемлекеттік және коммерциялық цифрлық платформалардағы айырмашылықтарды аталды. Мемлекеттік цифрлық платформаның анықтамасын тұжырымдау үшін платформалардың жарияланған жіктемелерін талдап, жүйеледі, оларды қорытындылады және цифрлық платформаларды жаңа теру критерийлерін ұсынылды: іске асырылған функционалдылық, қолданылатын экономикалық модель, қолданылатын технологиялар және салалық тиістілік. [4]. Фактологиялық материал ретінде академиялық және арнайы әдебиеттерден алынған жағдайлар, әртүрлі платформалардағы жұмысты бақылаудың өзіндік тәжірибесі, платформаны басқару саласындағы жетекші ресейлік сарапшылардың кеңестері қолданылды. Бұл мақала тұжырымдамалық болып табылады. Ол платформалар негізінде цифрлық мемлекеттік басқарудың жаңа пәндік саласын тұжырымдау мақсатын көздейді, оны ғылыми қоғамдастықта әрі қарай зерттеуді және практикалық енгізуді болжайды.

Негізгі бөлім

Екі жақты және көп жақты желілік эффектілері бар нарықтарды зерттеу (Rochet & Tirol, 2003) платформалық ойлауды алдын ала анықтады. Ол тек телекоммуникациялық және жоғары технологиялық нарықтарда ғана емес, сонымен қатар тұтыну нарықтарында да басым болады: такси, тауарлар мен өнімдерді сатып алу, көлік бөлісу, жылжымайтын мүлікті жалға беру және ортақ тұтыну экономикасына жатқызуға болатын басқа салаларда (sharing economy). Платформалар Бизнесінің сызықтық моделін алмастыратын революциялық бизнес-модель бола отырып, біздің санамызды ғана емес, экономикалық принциптерді де өзгертеді (Моазед, Джонсон, 2019). Мемлекеттің платформа ретіндегі идеясын жазушы Тим О'Райли (O' Reilly, 2010) әртүрлі серіктестерді билік органдарымен өзара әрекеттесуге тарту мақсатында мемлекеттің ашық платформа құруы туралы көрнекі болжам ретінде ұсынды. О'Райли нарыққа ұқсастықты қолданды, онда мемлекет басқарушы бас менеджер ретінде қызмет етеді, ал қоғамдастық тауарлар мен қызметтерді тұтынушы-жеткізуші түріне қарай айырбастайды. Сонымен қатар, мемлекеттік платформада мемлекеттік емес қызмет көрсетушілер де ұсынылады және азаматтар көптеген жеткізушілерден таңдау жасай алады деп болжанған.[3].

«Мемлекет платформа ретінде» тұжырымдамасы (ibid.) Ұлыбританияны қоса алғанда, әртүрлі елдердің үкіметтері сәтті енгізе бастады. (Браун және басқалар., 2017), АҚШ (US Government, 2012). Платформалар ақпарат пен қызметтерді жеткізушілер мен тұтынушыларды

байланыстырады, желілік өзара әрекеттесуді ұйымдастырады, осылайша мемлекеттік басқару жүйесінде құрал ретінде әрекет етеді (Hagiу & Yoffi e, 2009; Janssen & Estevez, 2013).

Мемлекеттік платформалар, Янссен мен Эстевездің (Janssen & Estevez, 2013) пікірінше, аз жұмсалған ресурстармен үлкен нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған үнемді үкімет (lean government) тұжырымдамасын жүзеге асыру механизмі болып табылады. Авторлар мемлекеттік құрылымдар «осы өзара әрекеттесулерді оркестрлеу» (ibid) функциясын сақтай отырып, басқа мемлекеттік органдармен, бизнеспен және азаматтармен инновациялық өзара әрекеттесуді басқару үшін платформалар жасайды деп санайды., р. 51). Авторлардың негізгі ұсынысы транзакциялық шығындарды азайту мақсатында платформалар арқылы референттік топтармен ынтымақтастыққа тартылған көлемі бойынша кішірек мемлекеттік аппаратты қалыптастыру идеясына дейін азаяды.

Миллард ((Millard, 2018), экожүйелер концепциясына негізделген платформаны «жалпыға ортақ емес, сонымен қатар барлық анықтамалық топтар арасындағы ынтымақтастықты ынталандыратын, пайдаланушы нұсқаулықтарын, ресурстарды және қолдау қызметтерін қолдайтын, модельденген ережелердің нақты жиынтығы бар ашық орта мен экожүйе» деп анықтайды. құндылық, сонымен қатар әрбір қатысушының өзі түсінетіндей құндылық» (сонда, 84-бет). Бұл анықтама мемлекеттік цифрлық платформалардың негізгі ерекшеліктерін көрсетеді:

- платформадағы өзара әрекеттесуден алынған әлеуметтік құндылық;
- ынтымақтастық механизмдерін қолдау;
- әр түрлі пайдаланушы рөлдері үшін нақты нұсқаулары бар нақты және түсінікті өзара әрекеттесу моделі. Бізге мемлекетті біртұтас платформа ретінде көрсетуден гөрі, цифрлық платформаларды ашық, дамып келе жатқан жүйе ретінде талдау тәсілі перспективалы болып көрінеді.[8].

Осы ғасырдың басында Ұлыбританияда «Үкімет платформасы ретінде» (Government as a Platform, GaаP) тәсілін енгізу ауқымды цифрлық трансформацияның күрделілігін көрсетті. Зерттеу авторлары үкімет ашық стандарттар мен өзара әрекеттестік архитектурасын құруда ілгерілеушілікке қол жеткізді, бірақ коммерциялық сектор мен серіктестер ретінде коммерциялық емес қатысу тұрғысынан ұйымдық өзгерістердің маңызды массасына қол жеткізе алмады деген қорытындыға келді. Іс жүзінде 1999 және 2010 жылдары қол жеткізілді Цифрлық мемлекеттік жүйені құрудағы ілгерілеу мемлекеттік қызметтердің фронт-офисін цифрландыруға баса назар аударылғаннан кейін, бэк-офисте мемлекеттік технологиялық шешімдерді жүйелік интеграциялауға ұмтылудан кейін тоқтап қалды (Браун және т.б., 2017).

Платформалық тәсіл негізінде мемлекеттік басқаруды цифрландыру дәйекті ұйымдастырушылық және технологиялық өзгерістерді талап етеді (Meijer, 2015). Бір жағынан, цифрлық технологияларды мемлекеттік басқару жүйесіне енгізу үшін алдын ала есептеу өте қиын болатын қомақты бюджеттік шығындар қажет. Сонымен қатар, цифрлық технологияларды ауқымды енгізудің шығындары мен тәуекелдері күтілетін пайдадан асып түсуі мүмкін. Сондықтан, тәуекелдерді болдырмау үшін, соның ішінде киберқауіпсіздік және азаматтардың жеке деректерін қорғау саласында (Conradie & Choenni, 2014) цифрлық инновацияны енгізуге қадамдық тәсіл ең қолайлы болып көрінеді.

Екінші жағынан, технологиялық инновацияларды енгізу ұйымдық мәдениеттің өзгеруіне автоматты түрде әкелмейді (Margetts & Dunleavy, 2002, р. 5; Meijer, 2015; Fountain, 2001). Кедергілерге нормативтік-құқықтық базаның жетілмегендігі, қызметкерлер арасында кәсіби құзыреттердің болмауы, саяси және әкімшілік қолдау, сондай-ақ инновацияларды енгізудегі әртүрлі департаменттер мен бөлімдердің күш-жігерін жеткіліксіз үйлестіру болуы мүмкін (Meijer, 2015; Chen, 2017, р. 79).

Осылайша, цифрлық платформаларды енгізу мемлекеттік органдардан күрделі құқықтық, ұйымдастырушылық және моральдық-этикалық реформалар жүргізуді талап етеді. Бұрын құрылған ақпараттық жүйелерді мемлекеттік цифрлық платформаларға айналдыру үшін қосымша тәсіл қажет (Gartner, 2017) және платформа ресурстары мен

қызметтерін тұтынушылардың барлық топтары үшін нақты нәтижелерге назар аудару қажет (Добролюбова және т.б., 2019).

Нәтижелер және талқылау

Сандық платформаның анықтамаларының алуан түрлілігімен зерттеушілердің көпшілігі платформаны серіктестер, тауарлар, қызметтер іздеу, төлемдерді ұйымдастыру, келісімшарттар жасау, келісімдердің орындалуын бақылау, салалық қатысушылардың беделін бағалау және т. б. кезінде транзакциялық шығындарды азайту мақсатында жеткізушілер мен тұтынушылар арасындағы өзара әрекеттесуді ұйымдастырудың цифрлық нысаны ретінде қарастырады.[11].

Платформаларды «платформалардың үстінде қалыптасатын үлкенірек, күрделірек және динамикалық ақпараттық инфрақұрылымдардан» (Андерссон Шварц, 2017, 382-бет) ажырату керек. Платформа «пайдаланушылардың, тұтынушылардың және өндірушілердің екі немесе одан да көп топтары арасындағы құн алмасуды жеделдетеді» (Моазед, Джонсон, 2019, 37-бет), бақылауды және нәтижені бағалауды қамтамасыз етеді, сондай-ақ жеткізуші мен жеткізуші арасында дау туындаған жағдайда, тұтынушы болса, ол тіпті негізгі арбитр ретінде де әрекет ете алады. Платформалар пайдаланушылар үшін қызметтерді монетизациялаудың нақты жүйесін жасайды. Платформаның функционалдығын жүзеге асыру үшін цифрлық шешімдердің күрделі архитектурасы қалыптасуда, ол оны жүзеге асыру үшін елеулі ұйымдастырушылық және нормативтік өзгерістерді талап етеді.

Ең табысты платформалар-бұл желінің оң әсерін немесе тауарлар мен қызметтерді жеткізушілер мен тұтынушылардың бір уақытта өсуін қолдана отырып, екі тарап рөлдерді өзгерте алады және оларды басқара отырып, айырбастау мен өзара әрекеттесудің негізгі процедураларын мүмкіндігінше жеңілдетіп, барлық қатысушы тараптардың шығындарын азайтады.

Бұл ретте өзара іс-қимылға қатысушылар неғұрлым көп қатысса, яғни оң желілік әсер жоғары болса, платформалық өзара іс-қимылдың барлық қатысушылары соғұрлым көп ұтады және өзара іс-қимыл шығындары соғұрлым төмен болады (Moazed, Johnson, 2016; Parker, Van Alstyne & Choudary, 2016).

Айта кету керек, авторлардың практикалық тәжірибесіне және олардың зерттеуіндегі негізгі пәнге байланысты сандық платформалардың көптеген әртүрлі сараптамалық классификацияларын бөліп көрсетуге болады.[6]. Біз осы уақытқа дейін белгілі болған барлық тәсілдерді жүйелеп, төрт негіз бойынша цифрлық платформалардың мета-классификациясын ұсындық: платформаның функционалдығы, қолданылған экономикалық модель, қолданылатын технологиялар және салалық тиістілік. Бұл бізге цифрлық дәуірдегі қауымдастықтардың салалық өзара іс – қимылын ұйымдастырудың жаңа феномені ретінде мемлекеттік цифрлық платформалардың (бұдан әрі-МБО) негізгі сипаттамаларын бөліп көрсетуге мүмкіндік береді.

Қорытынды

Мемлекеттік органдарды цифрландырудың платформалық тәсілі әлемде және ҚР тұрақты трендке айналды. Платформалық ойлау, үнемді үкімет концепциясына сәйкес, өзара іс-қимыл шығындарын түбегейлі қысқартуға негізделген азаматтармен өзара әрекеттесу процестерін түрлендіретін инновацияларды енгізуді көздейді.

Мақалада мемлекеттік сатып алу феномені ауқымды жоба ретінде қажетті шаралардың және оны құруға қатысатын қатысушылардың саны тұрғысынан қарастырылады, оның табыстылығы мемлекеттік басқару жүйесіндегі ұйымдастырушылық, технологиялық және нормативтік өзгерістерді енгізумен анықталады. жүйесі. Сонымен бірге, іске асырылған платформа көптеген облыстық және муниципалды органдар арасында дайын шешімдерді тиімді алмасуға мүмкіндік береді, оларға технологияларға тең қолжетімділікті қамтамасыз етеді және цифрлық трансформация жобаларын іске асыру үшін басқа да қолдау көрсетеді. жұмсалған күш-жігерден бірнеше есе асады.[6].

Мақалада платформа цифрлық дәуірдегі мемлекеттік институттардың жұмыс істеуінің жаңа түрі екендігі көрсетілген. МҚП-ны МАЖ-мен салыстыру және коммерциялық платформалармен анықталған айырмашылықтар мемлекеттік басқарудағы платформалық трансформацияның әртүрлі стратегияларын іске асыру қажеттілігін түсіндіреді.

Мемлекет, ең алдымен, дайындығы жеткілікті жоғары шешімдер үшін құрылған МАЖ-ны дамытуға платформалық тәсілді енгізетіні сөзсіз.[9]. Платформалаудың тиімділігі сонымен қатар цифрлық қана емес, сонымен қатар ұйымдастырушылық трансформацияға негізделген ірі қымбат жобаларды басқару сапасына байланысты. Коммерциялық секторда цифрлық платформаларды құру тәжірибесі көрсеткендей, олар бірқатар шарттар мен нарықтың өзі дайын болған кезде сәтті болады.

Біріншіден, цифрлық платформаны құру және одан әрі дамыту қажет болатын негізгі өзара әрекеттесулер нақты анықталуы керек.

Екіншіден, нарық қатысушылардың, жеткізушілер мен тұтынушылардың көптігімен сипатталуы керек және екі тарап үшін өзара әрекеттесу шығындары айтарлықтай жоғары.

Үшіншіден, платформаның өзара әрекеттесу инфрақұрылымы нарық қатысушылары үшін ашық болуы керек және платформаға кіруге кедергі төмен болуы керек. Әйтпесе, қатысушылардың сыни аудиториясын көбейтпеу және желілік әсерге қол жеткізбеу қаупі бар.

Ақырында, заманауи платформалар қатысушылардың мінез-құлқы туралы үнемі деректердің үлкен көлемін жинақтайды, оларды кейіннен платформаның жұмысын оңтайландыру және оның бәсекелестік артықшылығына айналдыру үшін пайдалануға болады.

Біз мемлекеттік-сатып алудың салалық бағдарламаларының жылдам жүзеге асуын күтпейміз, керісінше, мемлекеттік басқарудың әрбір саласындағы жағдайға байланысты реттеу құралдарын таңдауда икемділік қажеттігін көреміз. [10]. Мемлекет үшін цифрлық платформалар жай ғана «хайп» тренд емес. Бұл цифрлық мемлекеттік реттеуге негізделген әділ және ашық бәсекелестіктің пайдасына индустрияларды түрлендіру құралы.

Біз ұсынған, тиісті ұйымдастырушылық, құқықтық және технологиялық іске асыру тетіктері арқылы жүзеге асырылған мемлекеттік басқарудың платформалық тәсілі бүкіл қоғам үшін нақты әлеуметтік-экономикалық нәтиже бере алады және цифрлық трансформация үдерісімен бірге жүретін объективті жоғары шығындарды негіздей алады деп есептейміз.

Кезінде көше қиылысында орнатылған бағдаршам кезекші күзетшіні ауыстырғандай, цифрлық платформа мемлекеттік басқару жүйесін түбегейлі өзгертеді.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Бауэр В.П. Проблемы на пути создания унифицированной цифровой платформы цифровой экономики. – М.: Российская акад. естественных наук, 2017.
2. Вайл П. Цифровая трансформация бизнеса: Изменение бизнес-модели для организации нового поколения / Питер Вайл, Стефани Ворнер; Пер. с англ. – М.: Альпина Паблишер, 2019.
3. Добролюбова Е.И., Южаков В.Н., Ефремов А.А., Ключкова Е.Н., Талапина Э.В., Старцев Я.Ю. Цифровое будущее государственного управления по результатам. – М.: «Дело», 2019.
4. Логинов Е.Л., Шкута А.А. Внедрение цифровых платформ для управления сложными техно-организационными системами топливно-энергетического комплекса России. От цифровой энергетики – к цифровой экономике: монография. – М.: ИПР РАН, 2018.
5. Макафи Э., Бриньолфсон Э. Машина, платформа, толпа: наше цифровое будущее. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2019.
6. Миронова Л. Цифровая страна: государство как платформа: Россия в новой цифровой реальности. – [Saarbrücken]: Lambert acad. publ. (LAP), cop. 2019.
7. Моazed А., Джонсон Н. Платформа. Практическое применение революционной бизнес-модели. – М.: Альпина Паблишер, 2019.

8. Петров М., Буров В., Шклярук М., Шарнов А. Доклад Центра стратегических разработок «Государство как платформа: (кибер) государство для цифровой экономики, цифровая трансформация». URL: https://www.csr.ru/wp-content/uploads/2018/05/GOSUDARSTVO-KAK-PLATFORMA_internet.pdf (дата обращения: 02.09.2019).

9. Путилов А.В., Харитонов В.В., Гусева А.И. и др. Цифровые платформы управления жизненным циклом комплексных систем: монография. – М.: Научный консультант, 2018.

10. Срничек Н. Капитализм платформ / пер. с англ. и науч. ред. М. Добряковой; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2019.

11. Meijer A. E-governance innovation: Barriers and strategies // Government Information Quarterly. 2015. URL: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.01.001> (дата обращения: 07.08.2019).

REFERENCES:

1. Bauer V.P. Problemy na puti sozdania unifisirovannoi sifrovoi platformy sifrovoi ekonomiki. – М.: Rosiskaia akad. estestvennyh nauk, 2017.

2. Vail P. Sifrovaia transformasia biznesa: İzmenenie biznes-modeli dlä organizasii novogo pokolenia / Piter Vail, Stefani Vorner; Per. s angl. – М.: Älpina Pablišer, 2019.

3. Dobrolübova E.İ., İujakov V.N., Efremov A.A., Klochkova E.N., Talapina E.V., Starsev İa.İu. Sifrovoe buduşee gosudarstvennogo upravlenia po rezülatam. – М.: «Delo», 2019.

4. Loginov E.L., Şkuta A.A. Vnedrenie sifrovyyh platform dlä upravlenia slojnymi tehnorganizatsionnymi sistemami toplivno-energeticheskogo kompleksa Rosii. Ot sifrovoi energetiki – k sifrovoi ekonomike: monografiya. – М.: İPR RAN, 2018.

5. Makafi E., Brinölfson E. Maşina, platforma, tolpa: naşe sifrovoe buduşee. – М.: Mann, İvanov i Ferber, 2019.

6. Mironova L. Sifrovaia strana: gosudarstvo kak platforma: Rosia v novoi sifrovoi reälności. – [Saarbrücken]: Lambert acad. publ. (LAP), cop. 2019.

7. Moazed A., Jonson N. Platforma. Prakticheskoe primenenie revolüsiionnoi biznes-modeli. – М.: Älpina Pablišer, 2019.

8. Petrov M., Burov V., Şkläruk M., Şarnov A. Doklad Sentra strategicheskikh razrabotok «Gosudarstvo kak platforma: (kiber) gosudarstvo dlä sifrovoi ekonomiki, sifrovaia transformasia». URL: https://www.csr.ru/wp-content/uploads/2018/05/GOSUDARSTVO-KAK-PLATFORMA_internet.pdf (data obraşenia: 02.09.2019).

9. Putilov A.V., Haritonov V.V., Guseva A.İ. i dr. Sifrovye platformy upravlenia jiznennym siklom kompleksnyh sistem: monografiya. – М.: Nauchnyi konsültant, 2018.

10. Srnichек N. Kapitalizm platform / per. s angl. i nauch. red. M. Dobräkovoı; Nas. issled. un-t «Vyşşaa şkola ekonomiki». – М.: İzd. dom Vyşşei şkoly ekonomiki, 2019.

11. Meijer A. E-governance innovation: Barriers and strategies // Government Information Quarterly. 2015. URL: <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.01.001> (data obraşenia: 07.08.2019).

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ: ОТ КОНЦЕПТА К РЕАЛИЗАЦИИ

Кұрмантаева А.Ж.

*КазНПУ имени Абая, Алматы, Республика Казахстан
e-mail: kurmantaeva.auman@mail.ru*

Предметом научного анализа в статье являются государственные цифровые платформы (ГЦП). Начиная с истории возникновения самого термина «государственная цифровая платформа», рассматриваются особенности применения платформенного

подхода для государственных информационных систем, в том числе в сравнении с коммерческими платформами. Целью является – показать, что государственные цифровые платформы могут стать «прорывной» инновацией (*innovation disruption*), трансформирующей отношения органов власти, бизнеса и общества, прежде всего – в части сокращения издержек взаимодействия, повышения прозрачности и общественного контроля над принимаемыми государственными решениями, предоставлением услуг. В статье на основе анализов литератур, экспертного сравнения созданных зарубежных и российских платформ рассмотрен феномен цифровой платформы и предложено авторское определение государственной цифровой платформы; классифицированы и описаны различные подходы к цифровым платформам, проведено сравнение государственных цифровых платформ с государственными информационными системами (далее – ГИС) и с коммерческими платформами. В итоге проведенного анализа сформулированы возможные направления дальнейшего внедрения цифровых платформ в государственное управление в РК.

Ключевые слова: государственные цифровые платформы; отраслевое регулирование на основе платформ; экономичное управление; классификация цифровых платформ; инновационный подход в государственном управлении, инновация, трансформация.

GOVERNMENT DIGITAL PLATFORM: FROM CONCEPT TO IMPLEMENTATION

Kurmantaeva A.Zh.

*Abai KazNPU, Almaty, Republic of Kazakhstan
e-mail: kurmantaeva.ayman@mail.ru*

*The subject of scientific analysis in the article is the state digital platforms. Starting from the history of the origin of the term «state digital platform», the features of the application of the platform approach for state information systems, including in comparison with commercial platforms, are considered. The aim is to show that government digital platforms can become a «breakthrough» innovation (*innovation disruption*), transforming the relations of government, business and society, primarily in terms of reducing interaction costs, increasing transparency and public control over government decisions and the provision of services. The article, based on literature analysis, expert comparison of created foreign and Russian platforms, examines the phenomenon of a digital platform and proposes an author's definition of a state digital platform; classifies and describes various approaches to digital platforms, compares state digital platforms with state information systems (hereinafter referred to as GIS) and with commercial platforms. As a result of the analysis, possible directions for further implementation of digital platforms in public administration in the Republic of Kazakhstan are formulated.*

Key words: government digital platforms; platform-based industry regulation; cost-effective management; classification of digital platforms; innovative approach in public administration, innovation, transformation.